

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Anna Pušpure

Patstāvīgo darbu uzdevumu krājums kulturoloģijā

Rīgas Tirdzniecības tehnikums

2011

Tēma *Cilvēks laikā un telpā*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – apzinās laika un telpas izpratni.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi atzīmētu apgalvojumu – 1 punkts.	4
2.	Atrod norādītajam gadam atbilstošu notikumu. Par katru – 1 punkts.	5
3.	Atpazīst laika mērīšanas ierīces. Par katru – 1 punkts.	9
	Par katru paskaidrojumu, kā pielieto nosauktās laika mērīšanas ierīces – 2 punkti.	
4.	Par katru tēmai atbilstošu argumentu – 1 punkts.	9
	Par katru pierādījumu (kultūrfaktu) – 1 punkts.	
	Par izteikto viedokli – 1 punkts.	

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 27 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 17 punktus.

1. uzdevums (4 punkti). Tabulā ar X atzīmē pareizo atbildi!

Apgalvojumi	Jā	Nē
1. Pirmais cilvēka veiktais zinātniskais laika pētījums bija kalendāra izgudrošana.		
2. Senāko cilvēces vēstures posmu arheologi iedala akmens, bronzas un dzelzs laikmetos.		
3. Kultūrai ir raksturīgi divi laika uztveres veidi: lineārais un cikliskais.		
4. Senākie bija ūdens pulksteņi.		

Punkti:

2. uzdevums (5 punkti). Atrodi norādītajam gadam atbilstošu notikumu!

Gads	Notikums
1. Ap 2500. g.p.m.ē.	A Pirmo reizi rakstos tiek minēta Bābele.
2. 27. - 25. g.s.p.m.ē.	B Somugri ienāk Latvijas teritorijā.
3. 18. g.s.p.m.ē.	C Rodas rakstība, izmantojot ķīļrakstu zīmes.
4. 24. g.s.p.m.ē.	D Senākās neolīta megalītiskās būves Turcijā.
5. Ap 3500. g.p.m.ē.	E Divupē tiek uzrakstīti Hammurapi likumi.
	F Sāk būvēt piramīdas.

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

Punkti:

3. uzdevums (9 punkti). Aplūko attēlus! Zem attēla uzraksti, kā sauc dotās laika mērīšanas ierīces? Uzraksti, cik praktisks no mūsdienu skatījuma ir šo ierīču pielietojums?

1.

2.

3.

Punkti:

4. uzdevums (9 punkti). Izvēlies vienu no tematiem un uzraksti argumentus. Pamato katru argumentu ar pierādījumu (kultūrfakti)! Izsaki savu viedokli!

- Laiks visu sev aiznes līdz.
- Visām senajām tautām ir mīti, kā dievi būvē pasauli.
- Pats gudrākais no visiem – laiks. Tas atklāj visu. *Tales.*

Punkti:

Tēma *Dabas un civilizētais cilvēks*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – izprot kultūras un civilizācijas jēdzienus un prot argumentēti pamatot savu viedokli par dotajiem jēdzieniem.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katram jēdzienam pareizi atrasto un atzīmēto skaidrojumu – 1 punkts.	7
2.	Par katru pareizi nosaukto dabas un civilizētā cilvēka kultūrvērtību – 1 punkts.	12
3.	Prot dotos jēdzienus paskaidrot ar faktiem no vēstures vai literatūras. Par katru faktu – 1 punkts.	3
4.	Prot argumentēt doto tēzi. Par katru argumentu – 1 punkts.	6
5.	Par katru pareizi paskaidroto kultūras darbības virzienu – 1 punkts.	3
6.	Par katru nosaukto mūsdienu cilvēka vērtību – 1 punkts.	9
	Par prasmi pamatot katru no vērtībām ar kultūrfaktu – 2 punkti. Par prasmi izteikt pamatojumu subjektīvi – 1 punkts.	

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 40 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 24 punktus.

1. uzdevums (7 punkti). Atrodi dotajam jēdzienam atbilstošu skaidrojumu un ieraksti tabulā pareizās atbildes burtu!

Jēdziens	Burts	Jēdziena skaidrojums
1. Animālīja		A Virziens mākslā un literatūrā, kas aizstāv fotogrāfisku un reālistisku mākslas darba tēmas atklāšanu, neizmantojot stilizāciju.
2. Ikebana		B Tēlotājas mākslas žanrs, kurā attēlo dzīvniekus.
3. Hua-Njao		C Simboliska ziedu un augu kompozīcija (japāņu val. – puķu dzīve).
4. Marīna		D Literatūras un mākslas virziens, kas, attēlojot subjektīvās jūtas, cenšas modināt sajūsmu, dabas skaistuma apjūsmu, pacilātību.
5. Naturālisms		E Četrstūrainis vilnas plecu lakats (latviešiem – 90 x 110 - 130).
6. Sentimentālisms		F Ķīnas tradicionālas mākslas tendence cilvēku un viņa dzīves norises samērot ar apkārtējo pasauli simbolos – (ķīniešu val. ziedi, putni).
7. Vikala, arī austene, skusts		G Tēlotājas mākslas žanrs, kas attēlo jūras ainavu (17.gs. Nīderlande).

Punkti:

2. uzdevums (12 punkti). **Nosauc dabas un civilizētā cilvēka radītās kultūrvērtības!**

Dabas cilvēka radītās kultūrvērtības	Civilizētā cilvēka radītās kultūrvērtības

Punkti:

3. uzdevums (3 punkti). **Dabas cilvēku pasaules uztvere bija saistīta ar zemāk minētajām parādībām. Pierādi ar vēsturē vai literatūrā zināmiem faktiem!**

Animisms ir uzskats vai uzskatu sistēma, ka apkārtējās vides objektiem (upēm, strautiem, kokiem, akmeņiem, dzīvniekiem utt.) katram piemīt savs individuāls gars, dvēsele, kuru ar upuriem un lūgšanām var noskaņot sev draudzīgi.

Totēmisms ir vairāku tautu sociālā un reliģiskā sistēma, kas bāzējas uz ticējumu, ka cilvēks vai cilvēku grupa (ģints) ir saistīts ar kādu dzīvnieku vai augu vai arī no tā cēlies. Totēmisms ir viena no pirmatnējās reliģijas formām, ticība pārdabiskam spēkam vai radniecībai starp cilvēku grupām un zināmiem materiāliem objektiem, visbiežāk dzīvniekiem vai augiem.

Fetišs (no franču valodas – *fétiche*) ir objekts, kam piedēvē pārdabiskas spējas un kam ir spējas pār citiem. Fetišisms ir pārdabisku spēju un spēka piedēvēšana objektam (fetišam).

Punkti:

4. uzdevums (6 punkti). Uzraksti argumentus dotajām tēzēm!

Mūsdienu cilvēks dabā ir viena no neaizsargātākajām būtnēm	Mūsdienu cilvēks dabā ir visaizsargātākā būtne

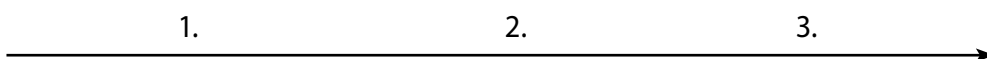
Punkti:

5. uzdevums (3 punkti). Paskaidro tabulā nosauktos kultūras darbības galvenos virzienus!

Estētiskais virziens	Ētiskais virziens	Sociālvēsturiskais virziens

Punkti:

6. uzdevums (9 punkti). Izveido mūsdienu cilvēka vērtību skalu! Pamato savu izvēli!

1. _____

2. _____

3. _____

Punkti:

Tēma *Kultūra kā zīmju un simbolu sistēma*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – prot skaidrot seno civilizāciju zīmes un simbolus kā konkrētas kultūras izteiksmes valodu.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi atzīmētu apgalvojumu – 1 punkts.	4
2.	Par katru pareizi atrastu jēdziena skaidrojumu – 1 punkts.	7
3.	Par katra simbola paskaidrojumu – 1 punkts, par katram simbolam pareizi nosauktu piemēru – 1 punkts.	18
4.	Par katru pareizo atbildi testa jautājumos – 1 punkts.	6
5.	Par katru papildinājumu latvju zīmēm (zīmējums, aprakstošs skaidrojums vai arī piemērs no latviešu folkloras) – 1 punkts.	6

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 41 punktu. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 29 punktus.

1. uzdevums (4 punkti). **Tabulā ar X atzīmē pareizo atbildi!**

	Jā	Nē
1. Rietumu kultūrā bieži izmanto seno grieķu un romiešu simbolus.		
2. Viduslaiki aprītē ievieša tādus simbolus kā karogs un ģerbonis.		
3. Aplis parasti tiek izmantots kā bezgalīgā pretstats, zemes un četru debespušu simbols.		
4. Sakrālas zīmes un simboli ir apveltīti tikai ar pozitīvu maģisko spēku.		

Punkti:

2. uzdevums (7 punkti). **Atrodi dotajam jēdzienam atbilstošu skaidrojumu un ieraksti tabulā blakus ciparam pareizās atbildes burtu!**

Jēdziens	Burts	Jēdziena skaidrojums
Semiotika	1.	A Simbolisks pasaules modelis, kura centrā ir dieva nams, bet ap to – pasaule.
Tori	2.	B Kristus mācekļi.
Mandala	3.	C Zinātne, kas pēta zīmju sistēmas.
Apustuļi	4.	D Tīras dvēseles simbols Indijā.
Lotosa zieds	5.	E Simboliskie vārti, kas raksturīgi japāņu kultūrai.
Pūce	6.	F Visraksturīgākais kristīgās baznīcas simbols.
Krusts	7.	G Grieķu gudrības dievietes Atēnas simbols.

Punkti:

3. uzdevums (18 punkti). **Paskaidro dotos simbolus un mini piemēru!**

Dabiskie simboli

Ikoniskie simboli

Verbālie simboli

Vizuālie simboli

Audiālie simboli

Sensuālie simboli

Kinētiskie simboli

Lokālie simboli

Konvencionālie simboli

Profānie simboli

Sakrālie simboli

Mākslinieciskie simboli

Punkti:

4. uzdevums (6 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

1. "Pārmaiņu grāmata" ir
 - A ķīniešu maģisko zīmju krājums.
 - B simbolu grāmata budismā.
 - C simbolu grāmata kristietībā.
 - D svēto rakstu grāmata.

2. Olimpisko spēļu uzvarētājam Senajā Grieķijā pasniedza
 - A ziedlapiņu vainagu.
 - B rožu vainagu.
 - C olīvu zaru vai lauru vainagu.
 - D ozolzaru vainagu.

3. Karogu sākotnēji izmantoja
 - A baznīcas ceremonijās.
 - B polis un civitu svētkos.
 - C karagājienos.
 - D ģimenes svētkos.

4. Kaduceja – spārnota nūja ir
 - A Apollona simbols.
 - B Hermeja simbols.
 - C Atēnas simbols.
 - D Hēras simbols.

5. Semiotika ir
 - A zinātne par zīmēm.
 - B zinātne par karogiem un ģērboņiem.
 - C zinātne par tradīcijām.
 - D zinātne par zīmēm un simboliem.

6. Cik dimanti ir attēloti slavenās japāņu kompānijas *Mitsubishi* zīmolā?
A 1 B 5 C 7 D 3

Punkti:

5. uzdevums (6 punkti). Papildiniet doto informāciju par latvju zīmēm!

Latvju rakstu zīme	Papildinājums par latvju zīmēm
<p>Zalktis. Simbolizē gudrību un zintniecību. Zalktis tiek uzskatīts par svētu dzīvnieku, kam pieejama visa gudrība.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Laimas zīme. Ļoti sena zīme. Austrumbaltijā tas ir viens no populārākajiem kaula rotājumu veidiem mezolītā. Cilvēka mūža licēja Laima folklorā tiek tēlota kā būtne, kas izvēlas katram no mums likteni, pārtrauga mūžā gājumu.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Māra ir materiālās pasaules pārstāve, sieviešu aizstāve, auglības devēja un arī zemes un pazemes valstības pārvaldniece. Cilvēks pēc nāves nonāk Zemes mātes valstībā, un šī dievība, savukārt, pārzina daudzas citas mātes – Meža, Vēja, Jūras, Piena, Lopu, Veļu u.c. – paturot savā pārziņā arī pazemes valstību.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Dieva zīme. Parasti trijstūris vai kāsis ar virsotni uz augšu. Šo zīmi novietojot vertikāli plaknē, smaile norādīs uz debesīm. Apzīmē debesu jumu, vīrišķo spēku, gaismu, tiekšanos uz augšu.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Saules zīme. Latviešu tautas folklorā no debesu spīdekļiem centrālais ir Saule. Saule ir mūžīgās kustības un dzīvības simbols.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p>Mēness. Latvijā Mēness zīme ir pazīstama jau kopš neolīta laikmeta. Mēness zīme visbiežāk lietota kopā ar Saules un Zvaigznes zīmēm. Mūsu senči izmantojuši Mēness kalendāru savu ikdienas darbu plānošanā.</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Punkti:

Tēma *Kultūra kā vērtību sistēma*

Temata nobeiguma darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – izprot kultūras vērtību daudzveidīgo raksturu.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru jēdziena skaidrojumu – 1 punkts, par minēto piemēru – 1 punkts.	24
2.	Par katru pareizi atzīmētu apgalvojumu – 1 punkts.	5
3.	Par katru pareizi nosaukto kultūrvērtību – 1 punkts, par pareizi minēto piemēru – 1 punkts.	6
4.	Par katru pareizo atbildi testa jautājumos – 1 punkts.	11
5.	Par prasmi analizēt avotus un katram no avotiem nosaukt vienu piemēru – 1 punkts.	7
6.	Par katru pareizo atbildi – 1 punkts.	8
7.	Par katru pareizi nosaukto filmu varoni – 1 punkts. Par katru mūsdienu kultūrvaroņu īpašību – 1 punkts (kopā 3 punkti).	6
8.	Par pareizi nosaukto gadsimtu – 1 punkts, par pamatojumu – 1 punkts.	2

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 69 punktus.

balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
punkti	1-8	9-16	17-24	25-33	34-42	43-51	52-57	58-62	63-66	67-69

1. uzdevums (24 punkti). Paskaidro un mini piemērus!

Relatīvas vērtības –

Absolūtas vērtības –

Garīgās vērtības –

Materiālās vērtības –

Sakrālās vērtības –

Profānās vērtības –

Nacionālās vērtības –

Internacionālās vērtības –

Indivīda vērtības –

Sabiedrības vērtības –

Pasīvās vērtības –

Aktīvās vērtības –

Punkti:

2. uzdevums (5 punkti). Tabulā ar X atzīmē pareizo atbildi!

Apgalvojums	P	N
1. Garīgās vērtības kultūrā ir saistītas ar cilvēka prāta un jūtu pasauli.		
2. Izcilas nacionālās vērtības ar laiku var tikt atzītas par internacionālām vērtībām.		
3. Cilvēka individuālās vērtības nevar mainīt visas sabiedrības vērtības.		
4. Profānās vērtības ir saistītas ar svētuma jēdzienu.		
5. Sabiedrības vērtības ir attiecīgās tautas un citu tautu kultūras mantojums, valsts tradīcijas, pieklājības normas.		

Punkti:

3. uzdevums (6 punkti). Nosauc, kuras seno grieķu un kuras seno romiešu kultūras vērtības ir aktuālas mūsdienu sabiedrībā! Mini piemēru katrai no vērtībām!

Grieķu kultūras vērtības	Romiešu kultūras vērtības
1. _____ _____ _____ _____	1. _____ _____ _____ _____
2. _____ _____ _____ _____	2. _____ _____ _____ _____
3. _____ _____ _____ _____	3. _____ _____ _____ _____

Punkti:

4. uzdevums (12 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

- Jaunie laiki Rietumeiropā sākās ar trīs nozīmīgām norisēm.
 - Renesansi, reformāciju, lielajiem ģeogrāfiskajiem atklājumiem.
 - Apgaismības laikmetu, revolūcijām, koloniju veidošanos.
 - Demokrātiju veidošanos Eiropā, rūpniecības apvērsumu, zinātnes uzplaukumu.
 - Zinātnes uzplaukumu, revolūcijām, cilvēku tiesību attīstību.
- Renesanses kultūra sākotnēji uzplauka
 - Vācijā.
 - Francijā.
 - Spānijā.
 - Itālijā.
- Kāds renesanses domātājs (15. gadsimtā) apgalvoja, ka "Dievs cilvēku radījis kā īpašu būtni, kurai ir pienākums veidot šo pasauli un attīstīt sevi". Kā sauc domātāju?
 - Roterdamas Erasmus.
 - Džovanni Bokačo.
 - Džovanni Piko della Mirandola.
 - Kampanella.

4. Kā var raksturot renesanses laika kultūrvaroni?
- A Radoši brīvs, bet nenoliedz baznīcu.
 - B Nekautrējas no savām jūtām, tiecas pēc skaistuma, zināšanām, panākumiem.
 - C Vizuāli pievilcīgs un izglītots.
 - D Drosmīgs, skaists, ar augstāko izglītību, labi spēlē arfu.
5. Ideju, ka ticība ir katra cilvēka personiskās attieksmes jautājums, renesanses laika posmā dedzīgi aizstāvēja
- A Henrijs VIII Tjūdors, Albrehts Dirers.
 - B Ignacijs Lojola, Tomass Mors.
 - C Mārtiņš Luters, Žans Kalvins.
 - D Kristofors Kolumbs.
6. Apgaismības laikmeta sākums.
- A XVI gadsimts.
 - B XV gadsimts.
 - C XVIII gadsimts.
 - D XVII gadsimts.
7. Kā var raksturot apgaismības laikmeta kultūrvaroni?
- A Vispusīgi izglītots cilvēks.
 - B Praktiķis.
 - C Cilvēks ar gudru prātu un zināšanām.
 - D Filozofs.
8. Apgaismības laikmetā populāri un vadoši kļūst sekojoši mākslas stili:
- A klasiskais, gotika.
 - B baroks, rokoko.
 - C gotika, romānika.
 - D rokoko, romānika.
9. Liberāļu galvenā vērtība apgaismības laikmetā.
- A Cilvēka personības brīvība.
 - B Demokrātija.
 - C Tiesiskums.
 - D Līdztiesība.
10. Konservatīvisma simbolam (ampīram) – apgaismības laikmetam raksturīgas sekojošas iezīmes:
- A dārgu materiālu izmantošana.
 - B austrumu zemju (turku, indiešu, ķīniešu, ēģiptiešu) motīvu izmantošana.
 - C stingra, svinīga monumentalitāte, militāras emblēmas, lauru vītnes un vainagi, rozetes.
 - D dārgi materiāli, zelts, dievi un dievietes.
11. Literāti-reālisma pārstāvji apgaismības laikmetā savu kultūrvaroni veidoja
- A kā cilvēku, kurš cīnās par brīvību.
 - B kā cēlu censoni, kurš vēlas pārveidot dzīvi.
 - C kā cilvēku, kurš jūsmo par dabas un sabiedrības norisēm.
 - D kā cilvēku, kurš dzīvo savā sapņu pasaulē.

Punkti:

5. uzdevums (7 punkti). **Izlasi Septiņu gudro izteicienus un paskaidro ar piemēriem no mūsdienu sabiedrības!**

Izteicieni	Piemēri
<i>Pašsavaldīšanās trūkums ir kaitīgs.</i> <i>Taless</i>	
<i>Grūti ir labam būt.</i> <i>Pitaks</i>	
<i>Visu, kas mans, es nesu sev līdzī.</i> <i>Biants</i>	
<i>Preci savas kārtas jaunavu! Ja apprecēsi augstākas kārtas sievieti, iegūsi pavēlnieci, nevis radnieci.</i> <i>Kleobuls</i>	
<i>Par mirušiem nerunā ļaunu!</i> <i>Hilons</i>	
<i>Pret saviem draugiem vienmēr izturies vienādi kā viņu laimē, tā nelaimē!</i> <i>Periandrs</i>	
<i>Kad būsi iemācījies paklausīt, pratīsi arī pavēlēt!</i> <i>Solons</i>	

Punkti:

6. uzdevums (8 punkti). **Tabulā ar X atzīmē, kuras no vērtībām ir raksturīgas seno grieķu un kuras seno romiešu sabiedrībai?** (Pareizā atbilde vienlaicīgi nevar būt abos lodziņos)

Senajai sabiedrībai raksturīgās vērtības	grieķi	romieši
1. Pilsētvalstīs notiek tautas sapulces, svarīgākos jautājumus lemj balsojot.		
2. Cilvēks ir tad vērtība, ja ir spēcīga personība valstī.		
3. Katram cilvēkam ir savs dievs, kas ir jāpielūdz.		
4. Prasme veikt būvdarbus: precīzi plānotas pilsētas, kvalitatīvi ceļi...		
5. Augstākā vērtība – harmonisks cilvēks.		
6. Stingra sabiedrības organizācija, kuru nodrošināja ar likuma, armijas un ģimenes palīdzību.		
7. Kultūrvaroņi ir Dievi un spēkavīri. Kultūrvaroņi netiek idealizēti.		
8. Augstu vērtē cilvēku, kurš strādā savā un savas kopienas labā.		

Punkti:

7. uzdevums (6 punkti). **Nosauc attēlos redzamos filmu varoņus! Raksturo, kādi ir mūsdienu kultūrvaroņi (minēt trīs īpašības)?**

.....

.....

.....

Punkti:

8. uzdevums (2 punkti). **Izlasi dotos avotus! Pamato, kurā gadsimtā risinās šie notikumi!**

1. ...nevienā citā pilsētā nav patīkamāku paradumu par tiem, kādi ir šeit. Tas attiecas uz baznīcas apmeklēšanu, Dieva baušļu ievērošanu, svētdienas un svētku dienu svinēšanu, ziedojumu izdalīšanu nabagiem, viesu uzņemšanu, saderināšanos un precībām, dzīru rīkošanu, viesu izmitināšanu, pat bērnu gājieniem un mirušo apbedīšanu. Vienīgie trūkumi Londonā ir pārmērīgā dzeršana, ar ko ir aizrāvušies daži muļķi, un biežie ugunsgrēki.

2. ...tur saplūst visi iespējamie ļaudis no visam zemēm, katra rase ievazā tai piemītošos netikumus un paražas. Ikviens, kas tur dzīvo, ir spējīgs izdarīt kādu noziegumu. Ikviens pilsētas kvartāls ir pretīgu neģēlību pārpilns. No iebraucamo vietu apmeklētājiem ieteicams izvairīties. Viņu vidū ir nenosakāms daudzums liekēžu. Aktieri, jokdari, glēvuļi, mori, rokļaižas, dejotājas un dziedātājas, vēderdejojotājas, prātā jukušie, izspiedēji, naktsputni, burvji, žonglieri, ubagi – tā ir tauta, kas pulcējas šajās mājās.

Punkti:

Tēma *Filozofiski-zinātniskā domāšana* *laikmetu gaitā*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – izprot filozofiski-zinātniskās domāšanas atšķirības un saskata to izpausmes kultūras procesu organizācijā.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi atpazītu domātāju – 1 punkts.	5
2.	Par katru pareizi nosauktu atbildi testā – 1 punkts.	5
3.	Par katru XX gadsimta atklājumu – 1 punkts (kopā 3 punkti). Par katra atklājuma derīgumu cilvēcei – 1 punkts. Katram atklājumam minēt trīs derīguma piemērus (kopā – 9 punkti).	12

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 22 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 13 punktus.

1. uzdevums (5 punkti). Kam pieder šīs idejas? Blakus ciparam ieraksti atbilstošo burtu!

Idejas	Burts	Domātājs
1. Augstākā būtne ir vispārējs gars, kas radīja pasauli.	1.	A Rodžers Bēkons
2. Pasaule sastāv no matērijas, kura nemitīgi kustas un mainās, nav atkarīga ne no kāda augstākā prāta vai cilvēka gribas.	2.	B Platons
3. Augstākais zinību avots ir Bībele.	3.	C Džons Loks
4. Cilvēku uztvere ir tik ierobežota, ka viņi atgādina gūstekņus, kuri sēž pieķēdēti alā un redz ēnas...	4.	D Kārlis Markss Frīdrihs Engelss
5. Piedzimstot cilvēka smadzenes ir kā balta lapa, un visas zināšanas cilvēks iegūst tikai no savas dzīves pieredzes.	5.	E Maksimiliāns Robespjērs

Punkti:

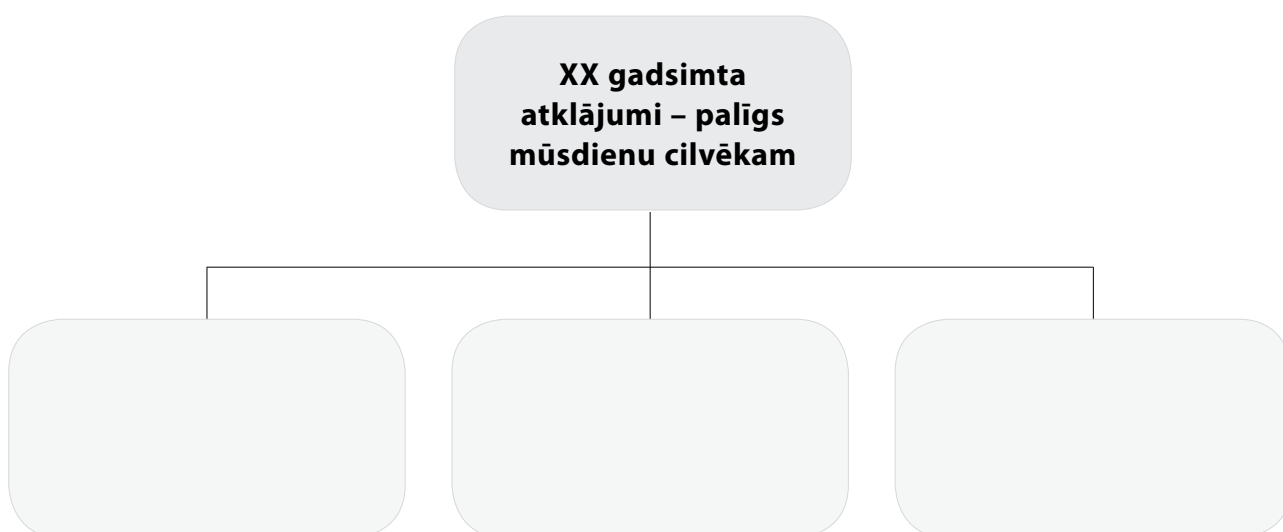
2. uzdevums (5 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

- Kas ir autors apgalvojumam, ka Dievu ir izdomājušas valdošās kārtas, lai, biedējot ar tā varu, turētu paklausībā tautu?
 - Vladimirs Iljičs Ļeņins.
 - Kārlis Markss.
 - Ž. Mesli.
 - Frīdrihs Engelss.
- Kas viduslaiku Eiropā ieviesa un noteica vadošās tradīcijas?
 - Sholasti.
 - Kristīgā baznīca.
 - Valdnieki.
 - Filozofi.

3. Kā sauc filozofu, kurš visas zinības iedalīja praktiskajās, poētiskajās un teorētiskajās?
- A Diogēns.
 - B Aristotelis.
 - C Tales.
 - D Sokrāts.
4. Vispilnīgāk ateisma mācību izstrādāja Kārlis Markss un Frīdrihs Engells. Kurā gadsimtā dzīvoja šie filozofi?
- A XIX gadsimtā.
 - B XVIII gadsimtā.
 - C XVII gadsimtā
 - D XVI gadsimtā
5. Nemitīga novērojumu veikšana, dažādu ierīču izgudrošana bija raksturīga
- A apgaismības periodam.
 - B baroka laikam.
 - C renesanses periodam.
 - D viduslaiku sākumposmam.

Punkti:

3. uzdevums (12 punkti). Pilnveido shēmu par XX gadsimta atklājumiem! Nosauc trīs atklājumus! Turpini shēmu par to, cik minētie atklājumi ir derīgi cilvēcei. Mini katram atklājumam 3 derīguma piemērus!

Punkti:

Tēma *Kultūras izpausmes formas*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – zina kultūras daudzveidīgo formu iedalījumu.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par pareizi tabulā atzīmēto apgalvojumu – 1 punkts.	4
2.	Par argumentētu atbildi – 1 punkts, par prasmi pierādīt – 1 punkts.	2
3.	Par pareizi nosauktu iezīmi – 1 punkts.	9
4.	Par pareizi apvilktu atbildes variantu testā – 1 punkts.	7
5.	Par katru pareizi atzīmēto vēstures posmu – 1 punkts.	8
6.	Par katru no pamatojumiem – 1 punkts (trīs pamatojumi).	3

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 33 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 20 punktus.

1. uzdevums (4 punkti). **Tabulā ar X atzīmē pareizo atbildi!**

Apgalvojums	P	N
1. Rietumu kultūrās Dievs parasti ir personificēta būtne ar savu gribu.		
2. Latvieši savas nācijas simbolus ieguva XIX gadsimta vidū.		
3. Austrumu kultūrās lielāka orientācija ir uz laicīgās pasaules labumiem.		
4. Pilsētu svētki Latvijā kļuva par regulāru tradīciju pēc Rīgas 800 gadu svinībām.		

Punkti:

2. uzdevums (2 punkti). **Viduslaiku sabiedrībā baznīcas pārstāvji apgalvoja, ka cilvēkam ir jādzīvo tā, lai pēc nāves viņa dvēseli uzņemtu paradīzē. Kā Tu saproti šo prasību?**

Punkti:

3. uzdevums (9 punkti). Kultūras pētnieki izdala trīs domāšanas formas: mitoloģisko, reliģisko un filozofiski-zinātnisko. Nosauc minēto domāšanas formu iezīmes!

Mitoloģiskā domāšana	Reliģiskā domāšana	Filozofiski-zinātniskā domāšana
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.

Punkti:

4. uzdevums (7 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

- Filozofiski-zinātniskā virziena piekritējus, kuri uzskata, ka zinātne balstās uz novērojumiem un eksperimentiem dēvē par
 - A racionālistiem.
 - B empīriķiem.
 - C romantiķiem.
 - D revolucionāriem.
- Darba „Praktiskā prāta kritika” autors ir (1781. gadā Rīgā izdod grāmatu)
 - A Frānsiss Bēkons.
 - B Džons Loks.
 - C Imanuels Kants.
 - D Gabriels Merķelis.
- Kura Rietumeiropas filozofa ietekmē daudzi deisti Dievu sauca par Lielo Pulksteņmeistaru, kas radījis un iekustinājis pasauli?
 - A Fridriha Reinholda.
 - B Kārļa Marksa.
 - C Ogista Konta.
 - D Renē Dekarta.
- Pragmatisma pārstāvji uzskata, ka visas teorijas ir tikai rīks, ar kuru palīdzību iepazīstam pasauli, nevis patiesības. Kas bija pragmatisma teorijas radītājs?
 - A Frīdrihs Engelss.
 - B Viljams Džeimss.
 - C Klaivs Hamiltons.
 - D Frīdrihs Niče.
- Sholastikas pārstāvji ieviesa divas apmācības metodes:
 - A lasīšana un vingrošana.
 - B lekcija un disputs.
 - C konspektēšana un izskaidrošana.
 - D glītrakstīšanu un ātrlasīšanu.

6. Jaunpagānisma kustības.
- A Dievturi (Latvijā), druīdu kustība (Anglijā).
 - B Sātanisti (ASV).
 - C Daoisti (Lietuvā).
 - D Rokeri (Latvijā).
7. Kuru no austrumu mācībām dēvē par „ieredņu reliģiju”?
- A Daoismu
 - B Budismu
 - C Hinduismu
 - D Konfūcismu

Punkti:

5. uzdevums (8 punkti). Kurā vēstures posmā tapuši minētie vēstures, literatūras avoti? Pieraksti katram avotam atbilstošo vēstures posmu!

1. Senie laiki. 2. Viduslaiki. 3. Jaunie laiki. 4. Jaunākie laiki.

Vēstures un literatūras avoti	Vēstures posms
1. Džons Loks "Eseja par cilvēka sapratni".	
2. Antons Šandors Lavejs "Sātana Bībele".	
3. "Sacerējums par Dao un De".	
4. Avicenas traktāts "Kanun at-tibb" (Ārstniecības zinātnes kanons).	
5. Tora – vissvētākie no jūdaisma svētajiem rakstiem.	
6. Akvīna Toma sacerējums "Teoloģijas summa" jeb "Summa Theologica".	
7. Aleksandra Čaka poēma "Mūžības skartie".	
8. Mārtiņš Luters "Vācu nācijas kristīgajai muižniecībai".	

Punkti:

6. uzdevums (3 punkti). Pamato, cik aktuālas mūsdienu jaunietim ir "Sprīdīša" idejas!

1.

2.

3.

Punkti:

Tēma *Vērtību mainība laikmetu gaitā*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – izprot kultūrlaikmetu vērtību un normu savdabību.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par pareizi no katra apgalvojumu pāra atzīmēto apgalvojumu – 1 punkts.	10
2.	Par pareizi atbildēto testa jautājumu – 1 punkts.	8
3.	Par pareizi sameklēto teikuma turpinājumu tabulā – 1 punkts.	5
4.	Prot nosaukt kultūras vērtības divās no izvēlētajām valstīm – 1 punkts par katru (kopā 10 punkti). Prot nosaukt kopīgās vērtības – 1 punkts par katru (kopā 2 punkti).	12

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 35 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 21 punktu.

1. uzdevums (10 punkti). **Izlasi apgalvojumus, izvēlies no dotā apgalvojumu pāra pareizo un apvelc to!**

- A Augstākā vērtība senajiem grieķiem bija harmonisks cilvēks, kas ir gan gudrs, gan skaists.
B Augstākā vērtība senajiem grieķiem bija sportisks cilvēks.

- A Ikdienas dzīvē senie grieķi cienīja mērenību.
B Ikdienas dzīvē senie grieķi centās būt pārāki par iekarotajām tautām.

- A Sokrāts uzskatīja, ka zināšanas cilvēks iegūst pašmācības ceļā.
B Sokrāts uzskatīja, ka zināšanas cilvēkam ir dievišķā gara dotās.

- A Filozofi ciniķi uzskatīja, ka ir jādzīvo saskaņā ar dabu.
B Filozofi ciniķi uzskatīja, ka cilvēkam ir jāpārveido daba.

- A Seno romiešu sabiedriskā dzīve ritēja pirtīs – termās.
B Seno romiešu sabiedriskā dzīve ritēja pilsētas galvenajā laukumā.

- A Senie romieši radīja savus dievus.
B Senie romieši pārņēma senās Grieķijas dievus.

- A Grieķu valoda Romas patriciešiem kļuva par otro dzimto valodu.
B Latīņu valoda Romas patriciešiem kļuva par otro dzimto valodu.

- A Kārtību Romas impērijā nodrošināja likumi, armija, būvdarbi.
B Kārtību Romas impērijā nodrošināja Romiešu likumi.

- A Viduslaiku Eiropā dzīves vērtības pamatā noteica kristīgā baznīca.
B Viduslaiku Eiropā dzīves vērtības pamatā noteica muižnieks.

- A Lielākā daļa barbaru karaļi viduslaiku sabiedrībā bija izglītoti.
B Lielākā daļa barbaru karaļi viduslaiku sabiedrībā nebija izglītoti.

Punkti:

2. uzdevums (8 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

1. Senajā Grieķijā ģimnāzijas bija
 - A mācību iestādes.
 - B treniņu laukumi.
 - C diskusiju vietas.
 - D vieta filozofēšanai.
2. Senajiem grieķiem kultūrvaroņi bija
 - A valsts vadītāji un karavadoņi.
 - B valsts vadītāji.
 - C karavadoņi un filozofi.
 - D dievi un spēkavīri.
3. Saviem kultūrvaroņiem senie grieķi piešķīra
 - A dievišķas īpašības.
 - B pārcilvēka īpašības.
 - C cilvēciskās īpašības.
 - D sātāniskās īpašības.
4. Seno romiešu nozīmīgākās vērtības bija
 - A ģimene, stingra organizācija, spēcīgs līderis.
 - B valsts.
 - C bērni, valsts.
 - D kārtība, atbildība, pienākums.
5. Lielākais svētums romiešiem.
 - A Dievietes Vestas templis.
 - B Dieva Zeva templis.
 - C Dievietes Atēnas templis.
 - D Diānas templis.
6. Kas bija lāri senajā Romā?
 - A Trauki.
 - B Ģimenes aizbildņi.
 - C Ziedi.
 - D Dejojotāji.
7. Jaunie laiki Rietumeiropā sākas ar nozīmīgām norisēm sabiedrībā.
 - A Revolūcijas, rūpniecības apvērsums, izglītības attīstība.
 - B Renesanse, reformācija, ģeogrāfiskie atklājumi.
 - C Amerikas atklāšana, apvērsums rūpniecībā.
 - D Lielu ģeogrāfiski atklājumi, izglītības attīstība ASV.
8. Apgaismības laikmeta galvenais kultūrvaronis bija
 - A cilvēks - pētnieks.
 - B cilvēks - karavīrs.
 - C cilvēks - dzejnieks.
 - D cilvēks - praktiķis.

Punkti:

3. uzdevums (5 punkti). **Trešajā stabiņā ir turpinājums teikumam. Sameklē to un blakus ciparam ieraksti atbilstošo burtu!**

Sākums	Burts	Turpinājums
Renesanses kultūrvaronis	1.	A bija cilvēks, kurš nācis no vienkāršās tautas.
Liberāļu kultūrvaronis	2.	B bija cilvēks, kas nekautrējās no savam jūtām, tiecās pēc skaistuma, zināšanām, panākumiem.
Nacionālistu kultūrvaronis	3.	C cilvēki, kuri jūtās ir cēli censoņi, kuri vēlas pārveidot dzīvi, bet saskaras ar bargu dzīves īstenību.
Romantiķu kultūrvaronis	4.	D bija cilvēks, kuram bija personīgā brīvība.
Reālistu kultūrvaroņi	5.	E bija cilvēks, kas vienmēr un visur meklēja patiesību.

Punkti:

4. uzdevums (12 punkti). **Salīdzini kultūras vērtības divās valstīs (pēc izvēles)!**

Valsts nosaukums	Valsts nosaukums
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Kopīgais:	
1.	
2.	

Punkti:

Tēma *Mūsu laikmeta vērtības*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – prot paust viedokli par vērtību lomu un nozīmi savā un sabiedrības dzīvē.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi atzīmētu jēdziena skaidrojumu – 1 punkts.	5
2.	Par pareizi atbildētu testa jautājumu – 1 punkts.	7
3.	Par radošu pieeju stāsta turpinājumā – 2 punkti (maksimālais). Par morāles normu izveidi – 2 punkti (maksimālais).	4
4.	Pauž izpratni par mūsu laikmeta iezīmēm – 1 punkts.	6

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 22 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 13 punktus.

1. uzdevums (5 punkti). Izlasi jēdzienus un jēdzien skaidrojumus. Izvēlies dotajam jēdzienam atbilstošo skaidrojumu un ieraksti tabulā attiecīgo burtu!

Nr.	Jēdziens	Burts	Jēdziena skaidrojums
1.	Modernisms –		A mākslas virziens, kas radās XIX gadsimta sešdesmitajos gados. Gleznošanas tehnikā tika izmantoti redzami otas triepieni, brīva kompozīcija, netika ievērotas tradicionālās gaismēnu pārejas.
2.	Pacifisms –		B tulkojumā no franču valodas „pārreālisms” jeb „virsreālisms” – modernistiskās mākslas virziens.
3.	Impresionisms –		C mākslas virziens, kas vienkāršo ķermeņu un priekšmetu aprises, veidojot tos līdzīgus ģeometriskām figūrām un to kombinācijām.
4.	Sirreālisms –		D kustība, kas nosoda karu un cīnās par to nepieļaušanu.
5.	Kubisms –		E vecās kultūras noliegums, mākslas apolizācija un bioloģizācija, subjektīvisms un relativisms.

Punkti:

2. uzdevums (7 punkti). Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

1. Kurā gadsimtā pasaulē strauji sāk attīstīties fotogrāfijas māksla?

- A XX gadsimta I puse.
- B XVIII gadsimta II puse.
- C XIX gadsimta II puse.
- D XIX gadsimta I puse.

2. Fovisms.

- A Raksturīga gleznu veidošana no krāsu plankumiem un melnām līnijām.
- B Attēls veidots no ģeometriskām formām.
- C Darbos centās uztvert acumirkli.
- D Melnbalti kontrasti, drūmas ainas.

3. Ko nozīmē jēdziens „apolitisks“?
- A Esošs politikā.
 - B Tāds, kas neinteresējas par politiku, vairās no tās.
 - C Aktīvi līdzdarbojas politikā.
 - D Aprobežots attīstībā.
4. Hipiji – jauniešu kustība
- A kurā iekļāvās tie, kurus interesēja narkotikas un dzīvošana teltīs.
 - B ar piemītošo romantismu, pacifismu, brīvības izjūtu, mīlestību un rūpēm par pasauli.
 - C kas nēsāja brīva stila apģērbu, nemazgājās.
 - D brīvās mīlestības atbalstītāji.
5. Ko nozīmē apzīmējums „gotiskā lolita“?
- A Pamat pazīmes: melns tērps, melni mati, melni ādas zābaki un sudraba kaklarotas.
 - B Pamat pazīmes: melnas ādas bikses, balta seja, melnas lūpas, taisni mati.
 - C Pamat pazīmes: „lellicīgums“, nevainība un infantils, stilizētas meiteņu drēbes, taisni mati uz pieres, tumšas bantes matos, korsete, garas getras, kurpes un īsi svārki.
 - D Pamat pazīmes: bērnišķīgums, naivums, vēsa attieksme pret līdzcilvēkiem.
6. Ko nozīmē paraolimpiskās spēles?
- A Sporta spēles cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
 - B Sporta olimpiāde.
 - C Olimpiāde invalīdiem.
 - D Olimpiāde veciem cilvēkiem.
7. Pacifistu kustības rezultātā XX gadsimta sākumā tika izveidota
- A ANO.
 - B Tautu savienība.
 - C PSRS.
 - D ES.

Punkti:

3. uzdevums (4 punkti). Turpini stāstu! Kāda ir stāsta morāle?

Sen senos laikos vecā pilsētiņā dzīvoja Skolotājs un viņa audzēkņi. Pats gudrākais no viņiem kādu dienu aizdomājās: „Vai ir kāds jautājums, uz kuru Skolotājs nespēj atbildēt?“ Viņš aizgāja uz pļavu, kurā ziedēja puķes, noķēra pašu skaistāko taurenīti un noslēpa plaukstās. Taurenītis ieķērās ar kājiņām viņa plaukstā, audzēknim ļoti kutēja. Smaidīdams viņš pienāca pie Skolotāja un jautāja:

“Sakiet, kāds taurenis ir manās rokās: dzīvs vai miris?”

Viņš cieši turēja taurenīti savīdūšajās plaukstās un bija gatavs kuru katru mirkli nospiest to, lai tikai viņam būtu taisnība.

Nepaskatoties uz audzēkņa rokām, Skolotājs atbildēja:

“Viss ir Tavās rokās.”

Punkti:

4. uzdevums (6 punkti). **Paskaidro, kā tas izpaužas mūsdienu sabiedrībā!**

Homoseksuālisms nav noziegums.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Zaļais cilvēks ir tas, kas domādams globāli, prot rīkoties lokāli.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
... skaistums ir lielākais cilvēku kārdinātājs.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Par lietām, ko nevar vairs grozīt, nevajag dusmoties.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Katrai dzīvai būtnei ir tiesības uz dzīvību tikai tāpēc, ka tā ir nākusi pasaulē, nevis tāpēc, ka tā ir cilvēkam derīga.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Brīdī, kad sabiedrība nevar palīdzēt, cilvēks apzinās savu eksistenci.	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Punkti:

Tēma *Māksla, zinātne un tehnoloģijas*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – ir iepazinis nozīmīgākos mākslas stilus, virzienus.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par pareizi apvilktu atbildi testa jautājumos – 1 punkts.	10
2.	Par katru pareizi nosaukto atšķirīgo iezīmi – 1 punkts (kopā 6 punkti), par nosaukto katru kopīgo iezīmi – 1 punkts (kopa 2 punkti).	8
3.	Par katru pareizi nosaukto modernisma virzienu – 1 punkts. Par prasmi raksturot minēto modernisma virzienu – 2 punkti (maksimālais).	9
4.	Par pareizi atrasto skaidrojumu dotajai artefakta formai – 1 punkts.	5

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 32 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 19 punktus.

1. uzdevums (10 punkti). **Izvēlies pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!**

- Eljas glezniecība rodas Afganistānā, bet Eiropā izplatās
 - XII gadsimtā.
 - XIII gadsimtā.
 - XIV gadsimtā.
 - XI gadsimtā.
- Rīgā tipisks renesanses laika arhitektūras paraugs gotikas stilā ir
 - Sv. Pētera baznīca.
 - Rīgas Doms.
 - Pulvertornis.
 - Sv. Jura baznīca.
- Leonardo da Vinči slavenākais darbs ir
 - „Mona Liza”.
 - „Madonna pļavā”.
 - „Dāma ar sermuli”.
 - „Viens”.
- Arhitekts Frančesko Bartolomeo Rastrelli uzcēla
 - Turaidas pili.
 - Rīgas pili.
 - Ziemas pili Pēterburgā.
 - Vecgulbenes pili.
- Rokoko mākslinieki
 - nepievērsa uzmanību detaļām.
 - rūpīgi iezīmēja katru detaļu.
 - uzmanību pievērsa tikai augu vijumiem gleznās.
 - visas formas gleznoja apaļas.

6. Klasicisma laikmetā (VIII-XIX gadsimts) celtnes
- A būvēja apaļas, rotātas ar eņģelišiem.
 - B būvēja apaļas vai taisnstūrveida, rotātas ar grieķu orderu detaļām.
 - C būvēja apaļas, rotātas ar doriešu stila kolonām.
 - D būvēja apaļas, rotātas ar joniešu stila kolonām.
7. Kā pretstats klasicismam XIX gadsimta sākumā radās romantisms.
- A Romantiķi apjūsvoja harmonisko un ar prātu sakārtoto romiešu, grieķu pasauli.
 - B Romantiķi apjūsvoja vienkāršo cilvēku dzīvi harmonijā ar dabu.
 - C Romantiķi pievērsās jūtām, neizzināmajam un mistiskajam.
 - D Romantiķi apjūsvoja praktiskas lietas.
8. Jūgendstils īpaši populārs kļuva
- A 1900. gadā pēc Vispasaules izstādes Parīzē.
 - B pēc 1905. gada revolūcijas.
 - C 1873. gadā pēc Pirmajiem Dziesmu svētkiem.
 - D II pasaules kara gados.
9. XX gadsimta 20. un 30. gados arhitektūrā ienāk funkcionālisms, kuram raksturīgas
- A nelielas ēkas ar izteikti rūtotiem logiem.
 - B augstas celtnes ar izteiktām kolonām un augšējo stāvu rotājumiem.
 - C lielas, ērtas un nerotātas celtnes ar plašiem logiem.
 - D nelieli nami ar daudziem logiem, daudziem skursteņiem.
10. Mums pazīstamo nošu sistēmu (do-re-mi-fa-sol-la-si) ieviesa
- A komponists Rihards Vāgners.
 - B benediktīniešu mūks Gvido no Areco.
 - C pāvests Gregorijs I.
 - D filozofs Platons.

Punkti:

2. uzdevums (8 punkti). Salīdzini romānikas un gotikas virzienus viduslaiku arhitektūrā!

Romānika	Gotika
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Kopīgais:

1.

2.

Punkti:

3. uzdevums (9 punkti). **Nosauc modernisma virzienus un raksturo tos!**

Huans Griss
"Pablo Pikaso portrets"

Odilona Redona glezna
"Violetas Heimanes portrets"

V. Bočoni
"Simultānā vīzija"

Punkti:

4. uzdevums (5 punkti). **Mākslas darbus bieži sauc par artefaktiem, kurus ietver piecās formās. Atrodi dotajai artefakta formai atbilstošu skaidrojumu un ieraksti tabulā blakus ciparam pareizās atbildes burtu!**

Jēdziens	Burts	Jēdziena skaidrojums
Vizuālie artefakti	1.	A ietver visu, kas tiek izteikts caur skaņu, piemēram, mūziku.
Audiālie artefakti	2.	B ietver mākslas darbus, kas tiek veidoti ar vārdiem – folklorā, dzejā, esejās, romāni, stāsti.
Verbālie artefakti	3.	C ietver vairākus izteiksmes veidus – teātris, virtuālā māksla.
Kinētiskie artefakti	4.	D ietver visu, ko mēs uztveram caur attēlojumu – gleznas, dizains.
Sintētiskie artefakti	5.	E ietver artefaktus, kas saistīti ar kustību – dejas, pantomīma.

Punkti:

Tēma *Indivīds un varas attiecības kultūrā*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – spēj izvērtēt līdera lomu sabiedrībā.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi paskaidroto jēdzienu – 1 punkts.	10
2.	Par katru pareizo atbildi – 1 punkts.	5
3.	Par katru pareizi izdarīto izvēli – 1 punkts.	8
4.	Par katru pareizi apvilktu atbildi testa uzdevumos – 1 punkts.	5
5.	Par katru pareizi nosaukto personību – 1 punkts. Par katrai personībai pamatoti argumentētu atbildi – 1 punkts (maksimālais punktu skaits – 3).	9

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 37 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 22 punktus.

1. uzdevums (10 punkti). Paskaidro jēdzienus!

Indivīds _____

Vara _____

Despotiska vara _____

Autoritāra vara _____

Totalitāra vara _____

Harizmātiska vara _____

Demokrātiska vara _____

Subkultūra _____

Kontrkultūra _____

Etnoss _____

Punkti:

2. uzdevums (5 punkti). Kas bija šie cilvēki? Uzraksti īsi!

Platons _____

Johans Gotfrīds Herders _____

Wolfgang Amadejs Mocarts _____

Imants Kalniņš _____

Atis Kronvalds _____

Punkti:

3. uzdevums (8 punkti). **Masu kultūru (M) un elitāro kultūru (E) raksturo noteiktas pazīmes. Kuras no pazīmēm atbilst masu kultūrai, kuras elitārajai kultūrai?**

		M vai E
1.	Viegli uztverama, neprasa īpašas zināšanas.	
2.	Komerzializācija, jo tās radītājus pamatā interesē iespēja nopelnīt.	
3.	Tās objekti nav plaši pieejami. Domāta nelielam baudītāju pulkam.	
4.	Kultūrai raksturīga plaša pieejamība.	
5.	Tās uztverei ir nepieciešamas zināmas zināšanas.	
6.	Izteikta pielāgošanās publikas gaumei.	
7.	Kultūras radītājam svarīgāks ir produkts, nevis izpatikšana publikai.	
8.	Pretrunīgas attiecības ar komercpasauli.	

Punkti:

4. uzdevums (5 punkti). **Izvēlies vienu pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!**

- Formālu varu sabiedrībā nodrošina
 - Civillkodekss.
 - likumi un rīkojumi.
 - normas.
 - ētikas kodeksi.
- Kultūras uzdevums izteikti despotiskā valstī ir
 - aplūcināt valdnieka personas īpašo sūtību.
 - nepieļaut citu personību sasniegumus.
 - slavināt valdnieka ģimeni.
 - slavināt tautu.
- Kurā valstī oficiālajos dokumentos gadus skaita no tā brīža, kad pie varas nācis esošais valdnieks?
 - Japānā.
 - Vjetnamā.
 - Marokā.
 - Latvijā.
- Kuras no varām pieprasīja, lai zinātnieki veic pētījumus, kas pamato vadoņu uzskatus?
 - Autoritārā un liberālā.
 - Autoritārā un demokrātiskā.
 - Tikai demokrātiskā.
 - Autoritārā un totalitārā.
- Harizmātiskās varas sabiedrību vada līderis, kurš
 - bauda īpašu iedzīvotāju uzticību.
 - atbalsta kultūru valstī.
 - bauda elitārās sabiedrības daļas atbalstu.
 - ir īpaši pievilcīgs.

Punkti:

5. uzdevums (9 punkti). Kas ir attēlos redzamie cilvēki? Vai šie cilvēki varētu būt harizmātiski līderi? Pamato savu viedokli!

Personības	Personības vārds, uzvārds un pamatojums viedoklim
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Punkti:

Tēma *Etniskā un nacionālā kultūra*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – izprot atšķirību starp etnisko, nacionālo identitāti un spēj raksturot etnisko kultūru.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katram jēdzienam pareizi atrasto skaidrojumu – 1 punkts.	10
2.	Par katru pareizi atpazītu kultūras ikonu – 0,5 punkts.	5
3.	Par katru pareizi apvilktu atbildi testa uzdevumā – 1 punkts.	7
4.	Par katru pareizi nosaukto pozitīvo/negatīvo iezīmi Latvijas etniskajā politikā – 1 punkts (kopā – 6 punkti). Par katru ieteikumu – 1 punkts (maksimālais – 2 punkti).	8
5.	Par katru uzrakstīto secinājumu – 1 punkts (maksimālais – 3 punkti).	3

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 33 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 20 punktus.

1. uzdevums (10 punkti). **Atrodi katram jēdzienam atbilstošu skaidrojumu un ieraksti tabulā atbilstošu burtu!**

Jēdziens	Burts	Jēdziena skaidrojums
Etnoss –	1.	A iedzīvotāju pārvietošanās, lai apmestos uz dzīvi citā zemē.
Nācija –	2.	B sociāla grupa, kuru vieno kopīgas kultūras vērtības.
Migrācija –	3.	C parādība, kad strauji palielinās to norišu skaits, kuras ietekme visu pasauli.
Globalizācija –	4.	D valdošā etnosa tradīciju uzspiešana minoritātēm.
Ideoloģija –	5.	E minoritāšu iekļaušana vadošajā etnosā.
Kultūras identitāte –	6.	F kultūras ikonu kopums, kas raksturīgs kādai noteiktai sabiedrības grupai.
Monokulturālisms –	7.	G tautība jeb etnoss, kuras pārstāvji savā etniskajā teritorijā kādā valstī ir mazākumā.
Minoritāšu asimilācija –	8.	H darbība, kas vērsta, lai pilnībā vai daļēji iznīcinātu kādu nacionālu, etnisku, rases vai reliģiskās piederības grupu.
Etniskā minoritāte –	9.	I mācība, uz kuru balstoties, tiek vadīta sabiedrība.
Genocīds –	10.	J kādas valsts iedzīvotāju kopums un etnoss, kas pretendē uz politisko līdzdalību valsts pārvaldē, lai aizsargātu savas īpatnības.

Punkti:

2. uzdevums (5 punkti). Kuras no kultūras ikonām ir tradicionālās etnosa ikonas (E) un kuras ir tradicionālās nācijas ikonas (N)? Brīvajā lodziņā ieraksti atbilstošo burtu!

1. Literārā valoda.		6. Valoda.	
2. Valstiskie svētki.		7. Himna.	
3. Tautas pasakas un teikas.		8. Politiskie līderi.	
4. Simboli (nacionālie putni, augi, kukaiņi...).		9. Tautas ēdieni.	
5. Tautas tērpi.		10. Tautas celtnes.	

Punkti:

3. uzdevums (7 punkti). Izvēlies vienu pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

- Jēdziens "nācija" tulkojumā no latīņu valodas nozīmē
 - iedzimšana.
 - tauta.
 - pilsonība.
 - etnoss.
- Jēdzienu „nācija” sabiedrībā sāka lietot
 - I un II gadsimta mijā.
 - XV un XVI gadsimta mijā.
 - XIII un XIV gadsimta mijā.
 - XVIII un XIX gadsimta mijā.
- Kad sāka veidoties latviešu nācija?
 - IX gadsimtā.
 1918. gadā.
 - XIX gadsimtā.
 1991. gadā.
- Kur radās skotu mūzikas instruments – dūdas?
 - Skotijā.
 - Persijā.
 - Ēģiptē.
 - Anglijā.
- Visvairāk apdraudēto valodu ir
 - Centrālamerikā.
 - Eiropā.
 - Austrālijā un Okeānijā.
 - Antarktīdā.
- Galvenie iemesli, kāpēc iedzīvotāji atsakās no savas etniskas identitātes.
 - Ikdienā netiek lietota valoda, nepastāv skolas.
 - To neizmanto valsts iestādēs.
 - Lielākā daļa iedzīvotāju migrē.
 - Nepastāv skolas.
- Valsts, kurā pastāv četras oficiālās valodas.
 - Kanāda.
 - Šveice.
 - Bulgārija.
 - Krievija.

Punkti:

4. uzdevums (8 punkti). Raksturo etnisko politiku Latvijā!

Pozitīvās iezīmes Latvijas etniskajā politikā	Negatīvās iezīmes Latvijas etniskajā politikā

Ieteikumi etniskās politikas uzlabošanai Latvijā.

1. _____

2. _____

Punkti:

5. uzdevums (3 punkti). Iepazīsties ar statistikas datiem! Kādi ir Tavi secinājumi?

Latvija. Iedzīvotāju starpvalstu migrācija *Statistikas dati. 31.01.2011*

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Imigrācija no citām valstīm												
2008	293	284	301	271	263	288	320	340	357	271	249	228
2009	214	224	233	206	197	214	238	218	247	228	241	228
2010	210	220	237	201	184	200	101	106	125	120	140	130
Emigrācija uz citām valstīm												
2008	500	403	411	452	468	588	566	641	736	568	348	326
2009	354	419	462	506	514	594	793	820	959	876	551	540
2010	744	841	939	714	746	870	980	1002	1031	960	650	630

Secinājumi.

1. _____

2. _____

3. _____

Punkti:

Tēma *Kultūras procesi un starpkultūru attiecības*

Kārtējās vērtēšanas darbs

Izglītojamajam sasniedzamais rezultāts, kas definēts mācību priekšmeta programmas paraugā – spēj argumentēti izteikties par kultūru kā sistēmu.

Uzdevums	Vērtēšanas kritērijs	Punkti
1.	Par katru pareizi atzīmēto apgalvojumu – 1 punkts.	5
2.	Par katru pareizi minēto paskaidrojumu – 1 punkts. Par atbilstoša piemēra nosaukšanu – 1 punkts.	10
3.	Par katru pareizi apvilktu testa uzdevumu – 1 punkts.	8
4.	Par katriem nosauktajiem svētkiem – 0,5 punkts (maksimālais punktu skaits – 9). Par katriem nosauktajiem paaudzes vienojošiem svētkiem – 0,5 punkti (maksimālais punktu skaits – 1).	10

Pārbaudes darbā iespējams iegūt 33 punktus. Darbs vērtējams ar „ieskaitīts”/”neieskaitīts.” Darbs tiek ieskaitīts, ja izglītojamais iegūst vismaz 20 punktus.

1. uzdevums (5 punkti). **Tabulā ar X atzīmē pareizo atbildi!**

Apgalvojums	Jā	Nē
1. Pēdējos gados pasaulē palielinās masu kultūras īpatsvars.		
2. Globalizācijas rezultātā palielinās plaista starp attīstītām un mazāk attīstītām valstīm.		
3. <i>Lielais zīda ceļš</i> tuvināja Rietumu un Austrumu kultūras.		
4. Mūsdienās lielākie un ambiciozākie būvdarbi tiek veikti ASV.		
5. Austrumu cilvēks savā rīcībā ir vairāk ierobežots nekā Rietumu cilvēks.		

Punkti:

2. uzdevums (10 punkti). **Kā izpaužas minēto svētku loma? Paskaidro un mini piemēru!**

Etniskie svētki	Reliģiskie svētki	Nacionālie svētki	Politiskie svētki	Neformālie svētki

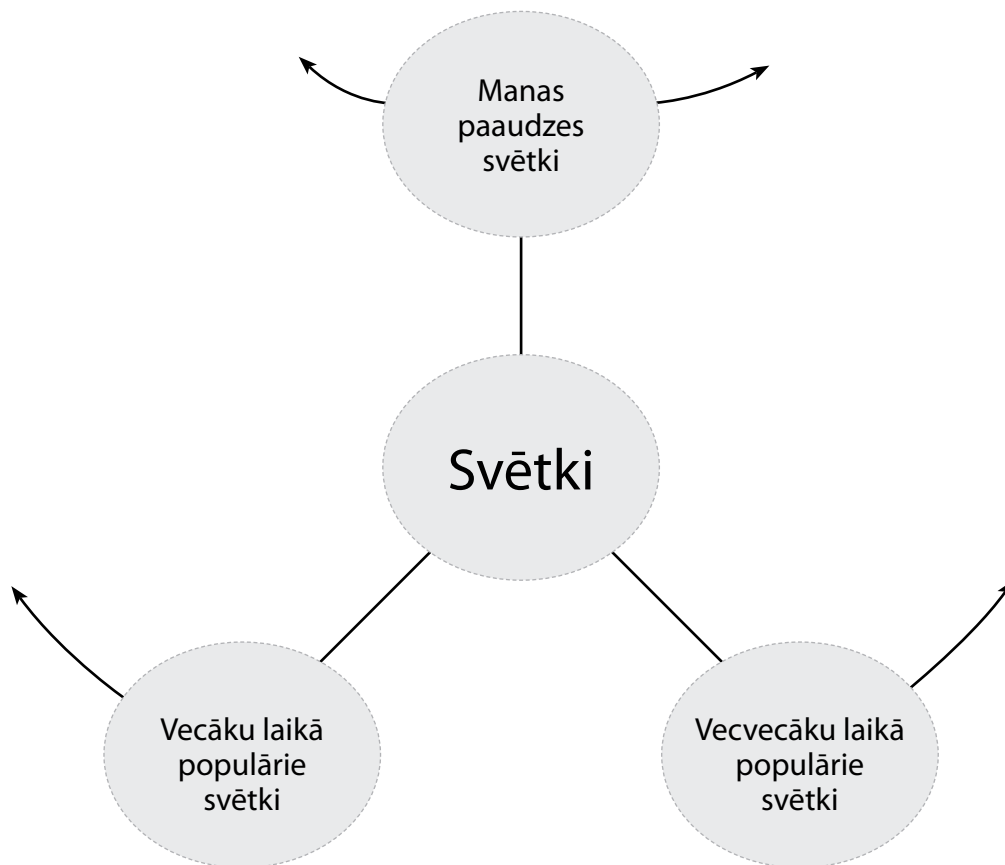
Punkti:

3. uzdevums (8 punkti). Izvēlies vienu pareizo atbildes variantu un apvelc to ar apli!

- Kad notika pirmais asākais konflikts starp Rietumu un Austrumu sabiedrībām?
 - Septiņģadu kara laikā.
 1948. gadā – arābu un Izraēlas konflikts.
 - Krusta karu laikā.
 - II pasaules kara sākumā.
- Kad sāk svinēt politiskos svētkus?
 - XVII gadsimtā.
 - XVIII gadsimtā.
 - XIX gadsimtā.
 - XX gadsimtā.
- Nosauc vienus no senākajiem politiskajiem svētkiem?
 - Jaungada diena – 1. janvāris.
 - Starptautiskā sieviešu diena – 8. marts.
 - Tolerances diena – 16. novembris.
 - Valentīna diena – 14. februāris.
- No kura pasaules reģiona viduslaiku Eiropā ienāk paradums regulāri mazgāt rokas, izmantot smaržas, valkāt smalkus apģērbus?
 - Austrumu zemēm.
 - Ziemeļamerikas.
 - Ziemeļāfrikas.
 - Austrālijas.
- Nosauc neformālos svētkus Latvijā?
 1. janvāris.
 1. decembris.
 1. aprīlis.
 1. maijs.
- Kas izveidoja pirmo saikni starp Rietumu un Austrumu pasauli?
 - Romas valdnieks Jūlijs Cēzars.
 - Bizantijas valdnieks Aleksijs.
 - Maķedonijas valdnieks Aleksandrs.
 - Ēģiptes valdniece Kleopatra.
- Kurās pasaules valstīs (XVII gadsimtā) tika aizliegts tirgoties ārzemju tirgotājiem?
 - Indijā un Ceilonā.
 - Ķīnā un Japānā.
 - Lielbritānijā un Indijā.
 - Latvijā un Lietuvā.
- Kas pamudināja tirgotāju Marko Polo doties ilgstošā (21 gadi) ceļojumā?
 - Paša izvēle, jo bija bagāts.
 - Pāvesta rīkojums.
 - Valdnieka rīkojums.
 - Ģimenes ieteikums.

Punkti:

4. uzdevums (10 punkti). Papildini shēmu! Nosauc, kādus svētkus svinēja Tavi vecāki, vecvecāki un kādus svētkus svini Tu?

Kuri no minētajiem svētkiem ir kļuvuši populāri dažādām paaudzēm?

Punkti:

Atbildes

Cilvēks laikā un telpā 1. Jā, jā, jā, nē. 2. 1C, 2F, 3E, 4A, 5B.

Dabas un civilizētais cilvēks 2. 1B, 2C, F4, G5A, 6D, 7E.

Kultūra ka zīmju un simbolu sistēma 1. 1-P, 2-P, 3-N, 4-N. 2. 1-C, 2-E, 3-A, 4-B, 5-D, 6-G, 7-F.
4. 1-A, 2-C, 3-C, 4-B, 5-A, 6-D.

Kultūra kā vērtību sistēma 2. 1P, 2P, 3N, 4N, 5P. 4. 1A, 2D, 3C, 4B, 5C, 6D, 7C, 8B, 9A, 10C, 11B.
6. 1G, 2R, 3R, 4R, 5G, 6R, 7G, 8R. 8. 12 gadsimts.

Filozofiski-zinātniskā domāšana laikmetu gaitā 1. 1E, 2D, 3A, 4B, 5C. 2. 1C, 2B, 3B, 4A, 5C.

Kultūras izpausmes formas 1. 1P, 2P, 3N, 4P. 4. 1B, 2C, 3A, 4B, 5B, 6A, 7B. 5. 1-3, 2-4, 3-1, 4-2, 5-1, 6-2, 7-4, 8-3.

Vērtību mainība laikmetu gaitā 1. 1A, 2A, 3B, 4A, 5B, 7A, 8A, 9A, 10B. 2. 1B, 2A, 3C, 4A, 5A, 6B, 7B, 8A.
3. 1.B, 2.D, 3A, 4E, 5C.

Mūsu laikmeta vērtības 1. 1E, 2D, 3A, 4B, 5C. 2. 1C, 2A, 3B, 4B, 5C, 6A, 7B.

Māksla, zinātne un tehnoloģijas 1. 1A, 2.B, 3A, 4C, 5B, 6B, 7C, 8A. 9C, 10B. 3. Kubisms, simbolisms, futūrisms.
4. 1D, 2A, 3B, 4E, 5C.

Indivīds un varas attiecības kultūrā 3. 1M, 2M, 3E, 4M, 5E, 6M, 7E, 8E. 4. 1B, 2A, 3A, 4C, 5A.
5. K. Ulmanis, R. Pauls, V. Artmane.

Etniskā un nacionālā kultūra 1. 1B, 2J, 3A, 4C, 5I, 6F, 7D, 8E, 9G, 10H. 2. 1N, 2N, 3E, 4N, 5E, 6E, 7N, 8N, 9E, 10E.
3. 1A, 2D, 3C, 4B, 5C, 6A, 7B.

Kultūras procesi un starpkultūru attiecības 1. 1P, 2P, 3P, 4N, 5P. 3. 1C, 2B, 3B, 4A, 5C, 6C, 7B, 8B.

Izmantojamās literatūras saraksts

Berga, I. *Pārbaudes darbi vēsturē pamatskolai. Jaunākie laiki*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2001, 40 lpp.

Blūma, D. *Mazā mākslas terminu vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC, 226 lpp.

Butulis, I., Daukšte, V., Kļava, V., Misāns, I., Plakans, A., Staube, G. *Pasaules vēsture vidusskolai. Hrestomātika*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002.

Ērgle, A., Purēns, V., Sviestiņa, I. *Kulturoloģija*. Rīga: RAKA, 2009, 300 lpp.

Goldmane, S., Biteniece, A. *Mācīes mācīties vēsturi. Uzdevumu krājums*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2002, 72 lpp.

Priedītis, A. *Latvijas kultūras vēsture*. Daugavpils: A.K.A., 2000, 334 lpp.

Svešvārdu vārdnīca. Rīga: Jumava, 1999., 127 lpp.

Izglītojamie, ja Jūs mācaties kulturoloģiju un mācību kursa apgūvē izmantojat Agneses Ērgles, Vilņa Purēna un Ineses Sviestiņas mācību grāmatu „Kulturoloģija”, kur paralēli mācību vielas saturam ir ievietoti jautājumi pārrunām un diskusijām, ieteikumi darbam grupās un pētījumiem individuāli, radošo darbu tēmas, nelieli pārbaudes testi, tad „Patstāvīgo darbu uzdevumu krājums kulturoloģijā” ir laba iespēja ne tikai pārbaudīt savas zināšanas, bet arī nostiprināt tās. Šie uzdevumi palīdzēs Jums novērtēt sevi, kā arī, veidojot priekšstatus un zināšanas par cilvēces un tās kultūras attīstības pamattendencēm, ļaus sekmīgi sagatavoties ieskaitēm, valsts pārbaudes darbiem ne tikai kulturoloģijā, bet arī vēsturē. Radošajiem uzdevumiem nav pareizu vai nepareizu atbilžu, katrs var piedāvāt savas problēmas redzējumu. Ir uzdevumi, kas ļauj izvērtēt savas domas, jūtas, rīcību un attieksmi.

Skolotāji, Jums šis uzdevumu krājums noderēs kādai idejai, veidojot pārbaudes darbus kulturoloģijā. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta standarts (MK 2008. gada 2. septembra noteikumi Nr. 715) kulturoloģijā paredz veidot izglītojamajos izpratni par kultūru kā procesu: attīstīt prasmi analizēt un vērtēt kultūras tradīcijas un to mainību, apzināties kultūru kā vērtību sistēmu indivīda un sabiedrības dzīvē, veicināt interesi un toleranci pret citām kultūrām, sekmēt savas kultūridentitātes apzināšanos pasaules kultūru kopainā, prast salīdzināt, analizēt un vērtēt kultūras sasniegumus, liecības. Uzdevumi šajā krājumā veidoti atbilstoši tematiskajam plānojumam un laikā no 2008. gada ir pilnveidoti. Lai Jums noder darbā!

Anna Pušpure,
Rīgas Tirdzniecības tehnikums

DIZAINS & DRUKA

ISBN 978-9934-8217-0-7

9 789934 821707